

Yttrande över betänkande

**SOU 2020:10 Stärkt lokalt åtgärdsarbete
– att nå målet Ingen övergödning**

Svenska Ridsportförbundet
2020-08-31

Inledning

Svenska Ridsportförbundet avger härmed ett yttrande över rubricerat betänkande. Svenska Ridsportförbundets yttranden är begränsade till de områden i SOU 2020:10 Stärkt lokalt åtgärdsarbete – att nå målet Ingen övergödning som berör hästnäringen.

Svenska Ridsportförbundet har även avgivit ett gemensamt remissyttrande med andra organisationer inom hästnäringen. Detta yttrande insändes separat via Hästnäringens Nationella Stiftelse.

Innehåll

Sammanfattning	3
Avsnitt Sammanfattning	4
Avsnitt 3 Övergödning	4
Avsnitt 7 Ekonomiska styrmedel och finansiering	7
Avsnitt 8 Erfarenheter från lokalt åtgärdsarbete	7
Avsnitt 9 Överväganden och förslag	7
Avsnitt 10 Konsekvenser	9

Bilaga 1 Enkät om framtidens hagar, beten och gödsel, Svenska Ridsportförbundet

Svenska Ridsportförbundet

Svenska Ridsportförbundet är anslutet till Riksidrottsförbundet (RF) och Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) samt de internationella organisationerna FEI och EEF.

Svenska Ridsportförbundet, som är åttonde största förbund i RF, företräder 19 distriktsförbund, och 860 anslutna föreningar varav 450 bedriver ridskoleverksamhet.

Under ett år genomförs cirka 5 miljoner ridtimmar på våra anslutna ridskolor, och drygt 355 000 tävlingsstarter görs av våra cirka 25 000 licensierade ryttare.

Svenska Ridsportförbundet har en stor och omfattande verksamhet som inte bara berör SvRF:s 151 000 medlemmar utan kommer även både aktiva, intresserade och samhället i stort till nytta när det gäller folkhälsa, verksamhet för pararyttare, och underhållning med stora ridsportevenemang.

Sammanfattning

Svenska Ridsportförbundet (SvRF) ställer sig positivt till insatser med syfte att ge en ökad status till hästgödsel och ökad återföring av denna till kretsloppet.

Det som dock framkommer i betänkandet är att det kommer att krävas ett mycket mer omfattande faktaunderlag och fler utredningar för att åtgärder som rör hästanläggningar ska få en god effekt som hjälper till att uppnå Miljömålet *Ingen övergödning*.

SvRF anser inte att det behövs nya regler för hästhållare för att komma tillrätta med övergödningen. Den lagstiftning som redan finns ger kommunerna tillräckliga möjligheter till tillsyn.

SvRF efterlyser ökad rådgivning från till exempel "Greppa Näringen - rådgivning lantbruk och miljö tjänar på" och ett ökat samarbete på lokal nivå mellan kommuner, hästhållare och lantbrukare. En likriktande insats med framtagande av nationella checklistor att nyttjas vid miljökontroller välkomnas. SvRF kan även vara behjälpliga i processen att arbeta fram checklistor.

Vissa delar i det underlag som använts för betänkandet bygger enligt vår mening på gammal statistik och overifierade uppgifter. SvRF bidrar gärna med information kring hur det ser ut hos de anläggningar som är anslutna till förbundet. Ett faktabaserat underlag är av vikt när tankar och förslag som kan få så genomgripande och omvälvande konsekvenser för vår verksamhet, hästhållare och hästnäringen presenteras.

SvRF vill understryka att det är nödvändigt att utreda konsekvenserna för hela hästnäringen i de åtgärder som nämns i bilaga 4, om de kommer att ligga till grund för ett framtida ställningstagande. SvRF anser att det kommer att vara svårt att bedriva hästhållning nära större bebyggelser med de åtgärderna, varför detta skulle ha en betydande påverkan för framför allt tätortsnära ridskolor och dess överlevnad.

Avsnitt Sammanfattning

Att återföra hästgödsel till kretsloppet är positivt, men det finns idag ett svalt intresse från lantbrukare i många regioner. För att ändra detta krävs insatser på lokal och nationell nivå.

Kommunala lokala åtgärdsplaner välkomnas och ses av SvRF som välbehövda! Alltför få kommuner besöker idag hästanläggningar för att inspektera och diskutera miljöfrågor. SvRF ställer sig positivt till en utökad dialog med likriktade kommunala kontroller, - nationella checklistor - och tydliga verktyg för hästhållare. Mer resurser till Greppa näringen som även är riktat till dem som inte växtodlar vore positivt. SvRF kan även vara behjälpliga i processen att arbeta fram checklistor.

Det är positivt att utöka LOVA-finansiering, men fler informations- och stödinsatser krävs av länsstyrelserna för att de ska tillämpas i praktiken. Många hästföretagare är fortfarande omedvetna om de miljöinsatser som kan del- eller helfinansieras och skulle behöva rådgivning och stöd för att söka bidrag.

Avsnitt 3 Övergödning

Ställningstagande med motivation

Gällande den nämnda nettobelastningen: är den faktiskt konstaterad (uppmätt) från hästgårdar? Vilka mätmetoder har då nyttjats? Det finns tyvärr ett snävt forskningsunderlag gällande olika markförhållanden vilket försvårar rådgivning och åtgärder. Det är viktigt att föreslagna åtgärder och ingripanden är välgrundade då konsekvenserna för många hästanläggningar kan bli digra.

Det som SvRF saknar i remissen är ett betänkande till varför eventuella övergödningssproblem inte redan åtgärdats på hästanläggningar? Det kan givetvis finnas flera bakomliggande orsaker, men på många ridskolor ägs marken av kommunen eller privat aktör, och upplåts eller arrenderas till ridskolan. I praktiken innebär det att ridskolan inte kan vidta de åtgärder som finns hur som helst. SvRF efterlyser därför en ingående konsekvensanalys där det även undersöks eventuella intressekonflikter mellan kommuner, hästhållare och andra markägare och eventuella motsättningsars konsekvenser för miljön och hästhållning.

En orsak till övergödning och uteblivna åtgärder som inte nämns är det faktum att många kommuner under längre tid haft en bristfällig eller obefintlig samhällsplanering för hästar. Resultatet är att många hästanläggningar trängs in av ny bebyggelse och att mark saknas för åtgärder som motverkar näringsläckage.

Den mark kommunen är villig att ha till djurhållning har ofta markegenskaper som gör den svår att bebygga: översvämningsrisk, leriga jordarter, buller från trafik mm. Detta gör marken mindre attraktiv för bostadsbyggande och billigare i inköp. Den typen av mark upplåts ofta till hästanläggningar, trots att markegenskaperna i många fall innebär en ökad risk för näringsläckage.

Hur kommer man åt detta problem utan att hästhållare hamnar i trångmål? Kan man ordna med långa övergångsperioder? Sanktioner som påtryckningsmedel emot markägare och kommuner? Vad får sådana sanktioner för konsekvenser? Kan länsstyrelserna granska kommunernas planarbete mer noggrant i avseende på närhet till hästhållning?

SvRF kan genom sin egentillsyn/besöksverksamhet se att det är ett högt tryck på de ridskolor som ligger i tätbebyggda områden.

Resonemangen i betänkandet om att kräva mer mark för hagar och beten skulle för flera hästhållare innebära att antalet hästar på plats skulle behöva minskas eller att verksamheten skulle behöva flyttas. Båda alternativen innebär färre deltagare i verksamheten. Minskas verksamheten innebär det färre utövare.

Flyttas verksamheten utanför tätbebyggt område skulle det troligtvis medföra ett ökat resande med ökade utsläpp som konsekvens, och dessutom färre utövare eftersom avstånd till verksamheten är en faktor att ta med i beräkningen.

En annan faktor är kostnaden för att bygga nya anläggningar för ridsport och ridskolor om verksamheten flyttas. I dagsläget är en nybyggnation av en anläggning med ridskola en mångmiljonsatsning.

Många av landets kommuner har gjort stora satsningar på ridsporten och ridskolorna, med upprustning, renovering och nybyggnationer. Frågan är om de är beredda att göra samma satsning igen, eller om ridskolan i stället läggs ner.

Föreningarna med knappa ekonomiska resurser och ideella krafter har mycket svårt att själva stå för nyproduktion eller en större renovering.

I dagsläget har flera ridskolor och anläggningar redan problem avseende tillgängligheten, som gör det besvärligt för den utan bil att ta sig till anläggningar och ridskolor. För att ridsporten ska kunna fortsätta erbjuda motion, rekreation och folkhälsa skulle en flytt utanför tätbebyggda områden kräva utveckling av infrastrukturen för att kunna ta sig dit.

Det finns även en uppenbar risk för att tvingande utflyttning skulle medföra nedlagda verksamheter.

3.4.2.

Hästar används inte enbart för fritidssysselsättning samt i utbildnings- och tävlingsverksamhet, utan också alltmer omfattande inom vård, terapi och i integrationsprojekt i samhället. Hästens samhällsnytta och antal arbetstillfällen som skapas via hästnäringen underskattas ofta; fakta och kontemporär forskning i ämnet borde tas i beaktning i en konsekvensanalys. Om antalet hästar minskas drastiskt kan detta få konsekvenser för samhället i stort.

SvRF gör ett omfattande informationsarbete i sin verksamhet, både i egen regi, bland annat i strategiarbetet Ridsport 2025 där Hållbar Ridsport 2025 ingår, och i samarbete med andra aktörer. Tillsammans med Got Event, Lövsta Stuteri, Det Naturliga Steget och Zero Mission har SvRF tagit fram rapporten "**Hästen och hållbar utveckling** - kan hästen vara en planetskötare?" (2016).

Möjligheten att sälja hästgödseln till lantbrukare är i själva verket liten då det bland annat krävs hämtning på hästanläggningen, speciell lagringsplats och spridningsutrustning för hästgödsel. I verkligheten får hästhållare betala för avhämtning av gödseln.

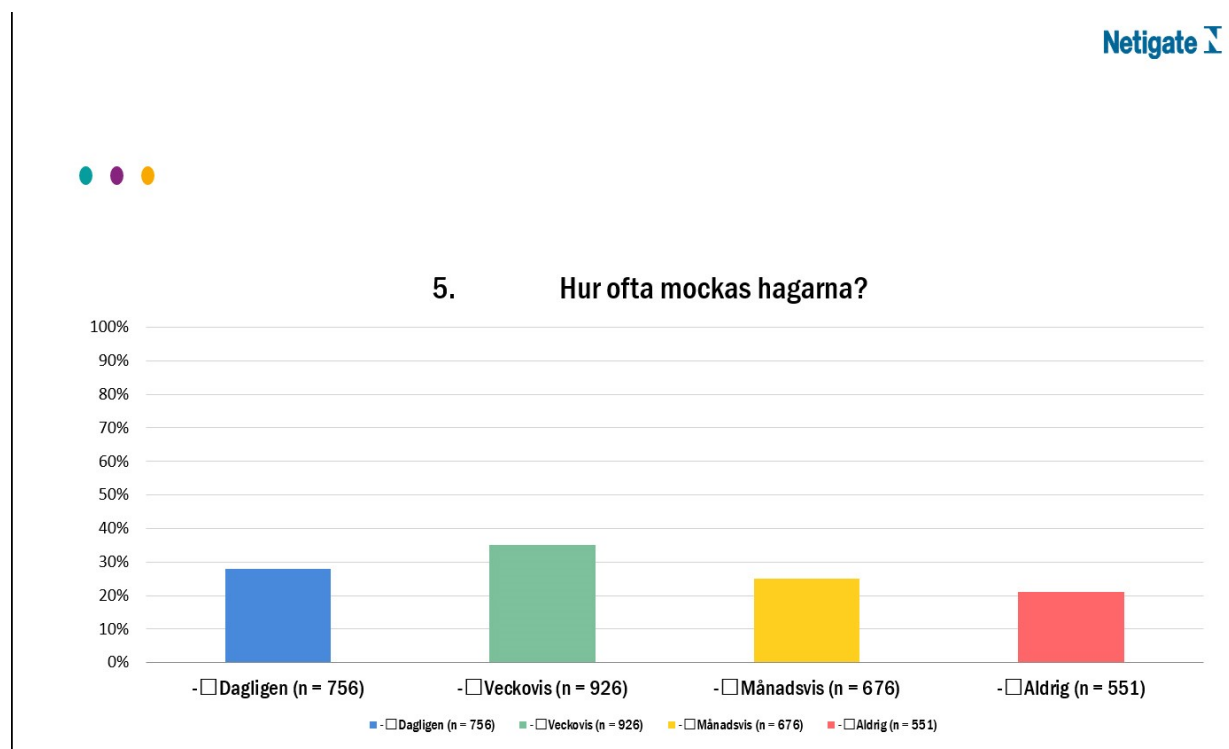
Här skulle andra åtgärder behövas i form av bidrag till ny maskinpark/utrustning hos lantbrukaren samt framtagande av en strategi och stöttning från kommunerna till hästhållare.

Att incitamenten från hästhållare är svaga stämmer inte. Att avlägsna gödsel ligger i hästhållares intresse av hygienskäl för att minska risken för parasiter och andra relaterade hästvårdsproblem.

Att överutfodra ger ett ökat näringsläckage, men detta är sällan intressant för hästhållare p.g.a. ekonomi och hästvårdsaspekter.

SvRF bidrar gärna med information kring hur det faktiskt ser ut hos de anläggningar som är anslutna. Under juni och juli 2020 gick SvRF därför ut med en enkät till totalt 1054 föreningar, och ridskolor via digitala nyhetsbrev (se Bilaga 1). Enkäten spreds även via sociala media och nådde 15 515 personer.

Enkäten visar att 81% (figur 1) av de svarande mockar sina hagar minst en gång i månaden, och av dem att över hälften mockar varje vecka eller varje dag.

Figur 1. Hur ofta mockas hagarna?

Avsnitt 7 Ekonomiska styrmedel och finansiering

Utredningsförslaget

Ekologisk kompensation.

Ställningstagande med motivation

Kommer hästnäringen att omfattas av möjligheterna till ekologisk kompensation?

Det behöver tydliggöras hur kriterierna för ekologisk kompensation i så fall ska bedömas. Det finns exempelvis forskning som visar på möjligheter att använda hästar till vård av naturbetesmark och varsam betning av känslig mark.

Utredningsförslaget

Polluter Pays Principle (PPP) diskuteras utifrån betalning av åtgärder från verksamhetsutövare.

Ställningstagande med motivation

Om PPP ska tillämpas på utsläpp från hästhållning så behöver det tydliggöras hur man ska härleda vem som är den faktiska förorenaren och vilka åtgärder som är lämpliga enligt rimlighetsprincipen. Ska man t.ex. ställa krav på markprover? Fullständig markkartering?

SvRF ser en risk med att det finns en svårighet att bedöma vilken av flertalet närliggande hästanläggningar som är förorenare.

Det behöver även klargöras om eventuella markprover som påvisar övergödning i marken kan härledas till nuvarande eller tidigare verksamhet eftersom hästanläggningar ibland anläggs på mark som tidigare nyttjats för andra lantbruksverksamheter såsom djurhållning och växtodling där fosfor ackumulerats över tid.

Avsnitt 8 Erfarenheter från lokalt åtgärdsarbete

Ställningstagande med motivation

SvRF ställer sig positivt till att fler lokala åtgärdsarbeten och samverkan mellan kommuner och hästhållare initieras och drivs.

Avsnitt 9 Överväganden och förslag

Utredningsförslaget

9.6.1. Nya bestämmelser om miljöhänsyn för hästhållare

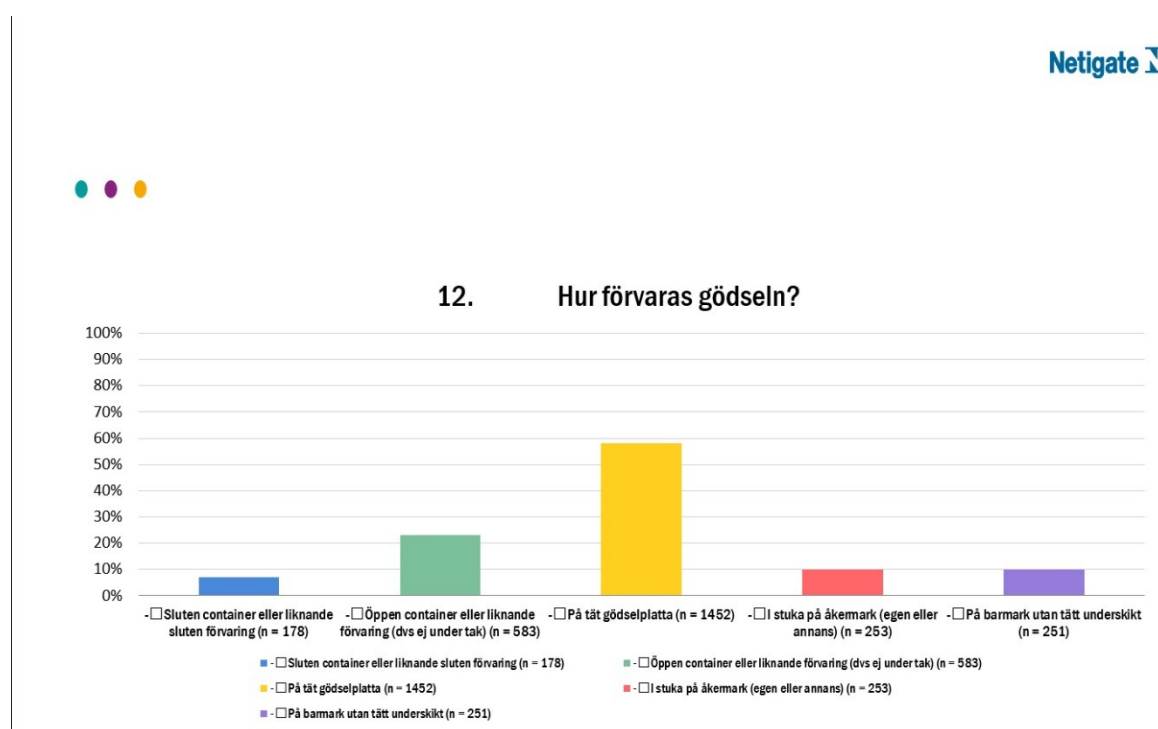
Ställningstagande med motivation

Utredningen från Jordbruksverket (Rapport 2005:5) som konstaterar att merparten av alla hästar finns i småskalig privat verksamhet är idag ganska gammal. Det skulle vara positivt om en ny undersökning av nuläget genomfördes som underlag till eventuella regeländringar.

I texten framgår bland annat att "flera aktörer påtalat hästhållningens påverkan" samt att "det har framförts till utredningen att hästgödsel hanteras oförsiktigt". Det är viktigt att eventuella beslut baseras på fakta, korrekt statistik och inte overifierade påståenden.

SvRF bidrar gärna med information kring hur det faktiskt ser ut hos de anläggningar som är anslutna. Under juni och juli 2020 gick SvRF därför ut med en enkät till totalt 1054 föreningar, och ridskolor via digitalt nyhetsbrev (se Bilaga 1). Enkäten spreds även via sociala media och nådde 15 515 personer. Av respondenterna var 88 % knutna till privata anläggningar, 13 % till ridskolor och 4 % till tävlingsanläggningar. Av respondenterna ligger ca 75 % av anläggningarna i tätortsnära områden. Ungefär 52 % av anläggningarna har hagar inom 10 m från diken, vattendrag eller annat ytvatten och 81 % mockar sina hagar.

Enligt enkäten förvaras ca 80 % av hästgödseln tätt (se Figur 2) vilket anses miljömässigt korrekt och lagenligt.

Figur 2. Förvaring av hästgödsel.

De rapporter som det hänvisas till i Betänkandet SOU 2020:10 är dessutom ofta utförda i ytterst begränsade geografiska områden vilket riskerar att ge en felaktig uppfattning om hur läget ser ut i övriga delar av landet. Det välkomnas därför att fler lokala mätningar och studier genomförs.

SvRF välkomnar ett förtydligande av de krav som ställs på stor- och småskaliga hästhållare i form av mer information och rådgivning så att det blir lättare att göra rätt. Det är inte säkert att detta behöver ske genom nya bestämmelser då nuvarande lagstiftning redan ger kommuner möjlighet att inspektera och ställa krav på åtgärder kring näringsläckage.

Gällande markbelastning så vill SvRF påpeka att detta även regleras i Djurskyddslagstiftningen. Det är därför viktigt att eventuella nya bestämmelser och bedömningar passar in med de krav som

ställs från djurskyddsinspektioner och att en ökad dialog sker mellan länsstyrelser och kommuner i dessa frågor.

Enkäten som SvRF genomförde i juni-juli 2020 visar på att ca 45 % av respondenterna har fler än 2-3 hästar per hektar i sina hagar, i beteshagar är markbelastningen dock mindre och där har enbart 21 % fler än 2-3 hästar per hektar. Nämnas bör också att hästarna går på bete i 3-6 mån hos ca 77 % av respondenterna. Alltså kan man dra slutsatsen att de flesta hagar får vila under sommarhalvåret vilket påverkar riskerna för näringsläckage i positiv riktning.

Avsnitt 10 Konsekvenser

Utredningsförslaget

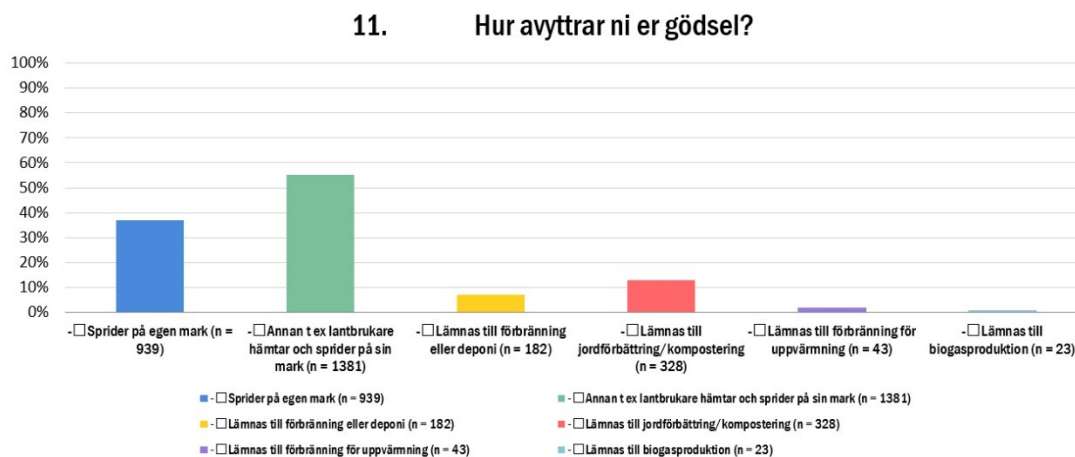
Omställning till ökad användning av hästgödsel.

Ställningstagande med motivation

SvRF ställer sig mycket positivt till att hästgödsel återförs till odlingen i större omfattning och att ökade informationsinsatser utförs.

Enligt enkäten som SvRF utförde under 2020 så återförs idag merparten av hästgödsel till kretsloppet (se Figur 3).

Netigate

Figur 3. Avyttring av hästgödsel.

I detta ärende har generalsekreterare Annika Tjernström varit beslutande. Andrea Barth, Anna Reilly, Lotta Amnestål, Sofie Viksten Engfors och Marcus Lundholm har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Svenska Ridsportförbundets styrelse deltagit. Synpunkter har inhämtats från Svenska Ridsportförbundets förtroendevalda i styrelse, sektioner, utskott, nämnder och råd samt distriktens ordförande.

Bilaga 1. Enkät om framtidens hagar, beten och gödsel, SvRF 2020.